

Подлесний О. І., Глебов В. М., Щетінін Д. В. (Україна)

ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗВО УКРАЇНИ

Згідно актуального «Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах» – фізичне виховання та масовий спорт у сфері вищої освіти мають на меті забезпечити виховання в осіб, що навчаються у вищих навчальних закладах, потреби самостійно оволодівати знаннями, уміннями й навичками управління фізичним розвитком людини засобами фізичного виховання та навчання, застосовувати набуті цінності в життєдіяльності майбутніх фахівців.

Масовий спорт відображений, як система організації та проведення спортивних заходів (змагань, розваг, ігор тощо) з масових видів рухової активності, засіб фізичного виховання. Спортивне тренування – як спеціалізований напрям процесу фізичного виховання в окремому виді спорту для підготовки та участі студентів у різноманітних спортивних заходах в країні та зарубіжжі.

Організація масового спорту у вищих навчальних закладах здійснюється на підставі календарного плану спортивних заходів, положення про змагання (універсіаду, спартакіаду тощо) та відповідних правил, які встановлюються їх організаторами та затверджуються в установленому порядку.

Згідно пункту 3.3 «Положення..», організацію у вищому навчальному закладі в позанавчальний час спортивних заходів (змагань, розваг, ігор, свят, фестивалів тощо) здійснюють спортивний клуб, спортивний актив, студентська колегія, організаційний комітет.

«Відповідно до завдань фізичного виховання у вищих навчальних закладах, обсягу та специфіки навчання кафедра фізичного виховання може передбачати в своєму складі необхідні для організації її діяльності навчальні підрозділи – навчальні секції фізичного виховання, фізичної реабілітації, спортивного виховання, які об'єднують відповідні спеціалізації з видів рухової активності, захворювань, спорту та навчальні групи».

Таким чином виходить, що організація і проведення змагань в рамках окремого закладу вищої освіти покладається не на кафедру фізичного виховання, а на спортивні громадські організації (клуб), спортивний актив у студентському середовищі, орган студентського самоуправління та профком. Положення ст.40 чинного Закону України «Про вищу освіту» затверджують юридичну і фінансову основу їх діяльності.

В основному, питанням розвитку студентського спорту в Україні опікується Всеукраїнська громадська організація «Спортивна студентська спілка України» (СССУ) з її розгалуженою системою територіальних низових організацій (спілок). Система спортивної підготовки студентів під керівництвом СССУ направлена, в основному, на представництво країни на міжнародному рівні і це завдання, історично, є пріоритетним для всієї системи розвитку спорту в студентському середовищі.

З практичного досвіду, рішення проблеми розвитку масового спорту у середовищі студентської молоді покладається на адміністрацію ЗВО, з періодичним залученням спортивного активу і складу кафедр фізичного виховання (які збережені ще в окремих університетах) до всеукраїнських і регіональних акцій на зразок: легоатлетичний пробіг «Зелена миля», «Ранкова руханка з мером», «Олімпійський день» та інші. Вказані вище акції мають епізодичний характер у житті студентів і не вирішують питання залучення молоді до здорового способу життя і покращення рівня фізичного розвитку населення країни.

Існує, перевірене часом, дидактичне положення, що тільки за умови присутності факторів свідомості і активності людини може проходити навчання та фізичне виховання її особистості.

На переконання авторів цієї роботи, у питанні розвитку масового спорту серед студентів, рушійною силою в процесі досягнення мети є ініціатива, активність та свідомість дій самих молодих людей та створених ними громадських органів самоуправління. Адміністративна структура в ЗВО (кафедра) повинна виконувати консультативні, методичні функції та допомогу матеріально-технічного характеру.

З метою вирішення протиріч, що історично склалися в організації спортивної діяльності у закладах вищої освіти, колективом кафедр фізичного виховання Державного університету інфраструктури і технологій, було прийнято рішення про проведення дослідження з організації та проведення спортивних змагань 2018/2019 навчального року на принципі максимальної добровільності та без адміністративного примусу зі сторони викладачів.

Рекламна інформація про проведення спортивних змагань завчасно розміщувалась тільки в навчальних корпусах університету та у формі усних оголошень на заняттях зі студентами.

Для аналізу отриманих результатів використовувались статистичні данні з періоду практики проведення змагань з використанням адміністративного впливу на студентів.

Згідно затвердженого календаря проведення змагань, студентам була запропонована участь у 10 змаганнях з традиційних для студентів ДУІТ видів спорту.

Аналіз отриманих результатів довів, що найбільш масовими змаганнями виявилися ті, що були організованими студентським самоврядуванням та профспілками студентів і співробітників університету – першості з міні-футболу, настільного тенісу, волейболу (таблиця 1).

Традиційні змагання для студентів окремих інститутів ДУІТ (армреслінг, перетягування канату, плавання) є відносно масовими і залежать від кількості прихильників силової підготовки та місця проведення змагань (плавання, за містом).

Стійка і відносно велика кількість учасників змагань зі стрільби пояснюється новизною і патріотичністю заходу (біг на 30 метрів і швидкісна стрільба за принципом «дуель»), хто раніш зіб'є мішень супротивника на відстані 10 метрів з 5спроб).

Окремим питанням є скасування змагань з дартсу та гирьового спорту. При високій явці на змагання з дартсу у попередній період (листопад, 2017р., 39 учасників), на змагання не явились з причини раннього початку (15-00) і далекої відстані переїзду на спортивну базу основних учасників змагань. Велике значення мав перенос строків проведення змагань – з періоду першого навчального семестру на другий.

Студенти відмовились від участі в змаганнях з гирьового спорту з причини фізичної не підготовленості до нових офіційних умов їх проведення – збільшення ваги гирі (24кг. замість 16 кг.) та зміни техніки виконання вправ.

Висновки. Найбільш масовими змаганнями виявилися ті, що були організованими студентським самоврядуванням, профспілками студентів і співробітників університету.

При плануванні спортивного заходу необхідно передбачити, що масовість участі в ньому буде високою при умові наближення спортивної бази до місця навчання або місця проживання студентів.

Для масової участі студентів у спортивних заходах необхідне введення нових, зрозумілих за правилами і доступних за технікою, видів спорту. Формувати змагальну практику з таких видів спорту необхідно за «горизонтальним» принципом, тобто через організацію товариських матчів з поступовим розширенням кола учасників, з подальшою побудовою «вертикалі» управління (федерація, спілка) за необхідності.

Ініціатива з проведення спортивних змагань в ЗВО повинна належати громадським структурам – спортивній громадській

організації (клубу), спортивному активу у студентському середовищі, керівному органу студентського самоуправління та профкомам.

Методична, технічна, тактична і функціональна підготовка студентів до участі в змаганнях може, при можливості, проходити під контролем викладачів кафедр фізичного виховання та найманих тренерів.